

DOBROGEA ÎN GEOPOLITICA SUD-ESTULUI EUROPEAN DE LA BERLIN (1878) LA BUCUREȘTI (1913)

Rezumat: Prezenta lucrare evidențiază importanța provinciei Dobrogea, în cadrul concursului regional al Marilor Puteri. Pentru România, Dobrogea a fost un alt element de dispută cu Rusia, întrucât ulterior a insistat asupra păstrării unor privilegii militare după 1878. Mai mult, distanța foarte redusă dintre Cernavodă-Constanța și frontiera bulgară a tulburat clasa politică românească, care a profitat de ocazia celui de-al doilea război balcanic pentru lărgirea frontierei sudice a Dobrogei. În general, Dobrogea a fost importantă pentru geografia politică a regiunii, inclusiv în cadrul relațiilor bilaterale și strategiilor dintre Marii Puteri. Primul Război Mondial a sporit această importanță, Dobrogea devenind teatru de război.

Cuvinte-cheie: Marile Puteri, România, Imperiul Otoman, Războiul Balcanic, Primul Război Mondial

Agravarea conflictului mocnit din zona balcanică, care constituia un potențial de instabilitate în Europa de Sud-Est, avea să transforme tendințele de emancipare ale creștinilor de aici, fie ei de filiație slavă ori latină, într-o *criză orientală*¹ îndreptată împotriva Imperiului Otoman, promițând să prefigureze importante schimbări geopolitice în arealul vizat. România, în plin proces de transformare politică și modernizare a aparatului de stat, nu a stat deoparte, ci s-a implicat, mai întâi pe cale diplomatică, ulterior direct cu forțele sale armate, în ultimul război declanșat între Imperiul Otoman și Rusia de la sfârșitul secolului al XIX-lea.

Evident, războiul a reprezentat o ocazie unică de a repune în discuție interesele politice ale Marilor Puteri, cu precădere în timpul tratatelor de pace de

* Cercetător științific III, Muzeul Militar Național *Regele Ferdinand I*. E-mail: ion.risnoveanu.cta@gmail.com

¹ Ioan Munteanu, *Interferențe geopolitice la Dunărea de Jos în etapa modernă*, Editura Pronostic, București, 1999, p. 56.

la San Stefano și Berlin. România a fost animată de un țel lipsit de astfel de adaosuri încărcate de mercantilism și tendințe hegemonice, intrând în război pentru a-și dobândi independența. Pentru România, acesta a fost războiul în urma căruia și-a reîntregit teritoriul cu cea mai mare parte a străvechiului pământ românesc ce-i deschidea drumul maritim spre lume – Dobrogea².

Întrucât funcționarii otomani dețineau informații nu numai despre intensa circulație de știri și persoane în ambele sensuri ale Dunării, dar și despre sprijinirea de către România a luptei de eliberare a poporului bulgar, valiul de Rusciuc a ordonat, în anul 1876, mutaserifului din Tulcea să ia măsuri împotriva pătrunderii prin Dobrogea a ziarelor de limbă bulgară tipărite la București; în același timp, la sfârșitul anului, noi trupe otomane au debarcat la Constanța sub conducerea lui Ali Riza Pașa, comandantul șef al garnizoanelor din întreaga provincie. Stabilindu-se la Tulcea, Măcin, Isaccea Babadag și Hârșova, pe frontiera cu România, acestea au întreprins ample lucrări de fortificații și amplasamente de artilerie³.

Această orientare avea în vedere atât o eventuală atitudine ostilă a guvernului român, cât și, mai cu seamă, un atac al Rusiei într-o regiune binecunoscută de statele majore și topografii militare ai armatei sale.

Trecerea Dunării în Dobrogea și ocuparea acesteia de către Corpul XIV Armată rus a fost o manevră derutantă pusă la cale de Cartierul General țarist pentru a atrage atenția turcilor de la adevăratul curs al invaziei la Sud de Dunăre, care urma să aibă loc în apropiere de Zimnicea.

După ocuparea provinciei, gurile Dunării au fost blocate cu corăbii încărcate cu piatră și scufundate, astfel încât bastimentele turcești, care deja se retrăseseră la Silistra după scufundarea monitorului *Lufti Djelil* în fața Brăilei⁴, nu mai puteau fi ajutate de restul flotei otomane rămase în Marea Neagră⁵.

² Valentin Ciorbea, *Dobrogea în geopolitica României și a Europei la sfârșitul secolului al XIX-lea și începutul secolului al XX-lea*, în *Dobrogea. 1878-2008. Orizonturi deschise de mandatul european*, Valentin Ciorbea (coord.), Editura Ex Ponto, Constanța, 2008, p. 217.

³ Adrian Rădulescu, Ion Bitoleanu, *Istoria românilor dintre Dunăre și Mare. Dobrogea*, Editura Științifică și Enciclopedică, București, 1979, p. 270.

⁴ *Ibidem*, p. 272.

⁵ *Ibidem*.

După confruntările armate din sudul Dunării și Caucaz⁶, conflictul armat ruso-româno-otoman s-a transferat la masa diplomaților, mai întâi la San Stefano (19 februarie/3 martie 1878) și, peste câteva luni, la Berlin (1/13 iulie 1878)⁷.

Prim diplomat al politicii externe românești, Mihail Kogălniceanu a revendicat pentru România, încă din 1876, gurile Dunării, o parte a litoralului românesc și a Dobrogei⁸. Demersul marelui diplomat a deschis în politica externă a României, „o nouă direcție spre Marea Neagră, în esență o reorientare geopolitică spre Dobrogea, regiune inclusă de mării voievozi ai românilor în preocupările lor”⁹, a cărei importanță pentru viitorul statului modern român, independent și angajat în concertul țărilor europene, avea să se dovedească, prin deschiderile sale, decisivă.

În timpul lucrărilor Congresului de la Berlin, la care delegația României nu a fost admisă, Mihail Kogălniceanu a reamintit participanților termenii înțelegerii de la Livadia. Făcându-se Rusiei concesiile cerute la gurile Dunării, în schimbul cedărilor la care a fost obligată în alte direcții, s-a ajuns la semnarea actului final. El confirma recunoașterea independenței României căreia, prin articolul 46, îi reveneau, de asemenea, „insulele formând Delta Dunării, sangiacul Tulcei cuprinzând districtele Kilia, Sulina, Mahmudia, Isaccea, Tulcea, Măcin, Babadag, Hârșova, Kiustendge, Medgidia, cât și ținutul situat la sudul Dobrogei, până la o linie care, plecând de la răsărit de Silistra, răspunde la Marea Neagră, la miazăzi de Mangalia”¹⁰. Linia frontierei urma să se fixeze la fața locului de comisia europeană instituită pentru delimitarea frontierelor Bulgariei.

Izvoarele istorice, și avem în vedere rapoartele diplomatice de epocă, dovedesc că Rusia a acționat pentru menținerea Dobrogei sub control militar¹¹, regiunea jucând, prin poziția sa, un rol geostrategic esențial în politica Sankt-Petersburgului de a accede la Strâmtori¹².

⁶ Nicolae Ciachir, *Războiul pentru independența României în contextul european (1875-1878)*, Editura Științifică și Enciclopedică, București, 1977, p. 167. Constantin Căzăniștean, Mihail E. Ionescu, *Războiul neatârării României. Împrejurări diplomatice și operații militare. 1877-1878*, Editura Științifică și Enciclopedică, București, 1977, p. 123.

⁷ Sorin Liviu Damean, *România și Congresul de Pace de la Berlin (1878)*, Editura Mica Valahie, București, 2005, *passim*.

⁸ Mariana Cojoc, *Importanța geopolitică a ținutului dintre Dunăre și Mare la sfârșitul secolului al XIX-lea în Dobrogea - repere istorice*, Mihai Lupu (coord.), Editura Europolis, Constanța, 2000, p. 124.

⁹ Adrian Rădulescu, Ion Bitoleanu, *op. cit.*, p. 181 și urm.

¹⁰ *Documente privind istoria României. Războiul pentru independență*, vol. IX, București, 1955, p. 377.

¹¹ Trupele Corpului rus, comandate de generalul-locotenent Apolon Ernestovici Zimmerman, au forțat Dunărea în apropiere de Galați și au ocupat teritoriul Dobrogei până la aliniamentul Cernavoda-Constanța. Vezi *Istoria militară a poporului român*, vol. IV, Editura Militară, 1987, p. 660.

¹² Surse diplomatice franceze din Constantinopol evidențiau faptul că România semnalase că Rusia nu cedează Dobrogea fără să aibă autorizația păstrării și construirii de baterii pe poziții dominante,

Reașezarea noilor raporturi geopolitice la Dunărea de Jos avea să se concretizeze juridic prin Tratatul de la Berlin. Reunirea celei mai mari părți din Dobrogea cu România avea să fie cea mai importantă decizie pe care urmau să o ia reprezentanții Marilor Puteri în cadrul lucrărilor diplomatice desfășurate în capitala germană¹³. Pentru că Dobrogea istorică și cea geografică erau divizate, situația avea să prezinte unele probleme câtă vreme zona de Sud, organizată administrativ ulterior în județele Durostor și Caliacra, numită în România cu totul impropriu *Cadrilater*¹⁴, având să intre în componența Bulgariei până în 1913¹⁵.

Se realizau, totuși, două deziderate de primă importanță pentru puterile europene: blocarea tactică a expansiunii rusești către Constantinopol, prin întreruperea liniilor de comunicație pe litoral cu aliații firești ai Imperiului Rus, bulgarii, și asigurarea afirmării libertății în viziune europeană democratică la gurile Dunării și pe litoralul vestic al Mării Negre¹⁶.

Dacă problema reunirii Dobrogei cu România a primit, după cum am subliniat, consacrarea juridică europeană la Berlin, decizie ce „nu a întâmpinat nici o contestație internațională”¹⁷, trasarea frontierei sudice a regiunii a făcut obiectul unor confruntări internaționale între Marile Puteri și a deschis *dosarul dobrogean* în relațiile româno-bulgare¹⁸. În aceste condiții, modul în care s-a soluționat traseul frontierei româno-bulgare a nemulțumit România.

drumuri militare și debarcarea în porturi. Vezi Mariana Cojoc, op. cit., p. 129; Vezi și Idem, Constanța – port internațional – Comerțul exterior al României prin portul Constanța (1878-1939), Editura Cartea Universitară, București, 2006, p. 37.

¹³ Conform articolului 46 al Tratatului de la Berlin: „*Insulele formate de Delta Dunării, precum și Insula Șerpilor, sandgiacul Tulcei, cuprinzând districtele (cazac) Chilia, Sulina, Mahmudia, Isaccea, Tulcea, Măcin, Babadağ, Hârșova, Kiustendge, Medgidia, se vor uni cu România. Principatul mai primește apoi ținutul cuprins la sudul Dobrogei, de o linie care începe la Silistra și se termină la sud de Mangalia, pe Marea Neagră. Linia granițelor se va fixa de comisiunea europeană instituită pentru delimitarea Bulgariei*”. Apud *Documente privind istoria României. Războiul pentru independență*, vol. X, București, 1955, p. 377; Sorin Liviu Damean, *op. cit.*, p. 125).

¹⁴ Termenul preluat din cartografia militară desemna spațiul apărut de cetățile Silistra-Rusciuk-Caliacra-Varna.

¹⁵ Valentin Ciorbea, *op. cit.*, p. 218.

¹⁶ *Ibidem*, p. 218.

¹⁷ Locotenent-colonel dr. Ioan Munteanu, *Interferențe geopolitice la Dunărea de Jos în etapa clasică a „problemei orientale”*, în „Anuarul Muzeului Marinei Române”, tom III/2, Editura CNAPMC, 2000, p. 110.

¹⁸ Valentin Ciorbea, *Cu privire la evoluția frontierei româno-bulgare*, în *Studii de istoria românilor și a relațiilor internaționale*, Lucian Leuștean, Petronel Zahariuc, Dan Constantin Mățâ (editori), Editura Universității „Alexandru Ioan Cuza”, Iași, 2007, p. 505 și următoarele. Vezi și: Daniela Bușă, *Relații româno-bulgare în perioada 1878 – 1914*, în *Români și bulgari. Provocările unei vecinătăți*,

Preluarea de către armata bulgară a fortificațiilor de la Silistra, dislocarea de trupe în apropierea graniței bulgaro-române, precum și cele două intrânduri de la Cranova și Pădureni ale frontierei, în teritoriul românesc, au fost percepute ca o amenințare la siguranța țării de către factorii responsabili. De precizat că punctul cel mai nordic al frontierei bulgare apropia granița la 35 km de linia ferată Cernavoda-Constanța¹⁹. Până la declanșarea crizei balcanice în 1912, România a respins prin memorii, note și alte documente traseul impus al frontierei și a solicitat rectificarea lui pe cale pașnică²⁰.

După cum relevă izvoarele istorice diplomatice, puse deja în valoare, Rusia acționa la nivelul Dobrogei pentru conservarea liniilor de comunicații militare prin care dorea să-și transporte trupe spre Sud, în zona balcanică, presând militar, dar și diplomatic asupra României pentru a semna, în acest sens, un aranjament. Bucureștiul nu-l putea accepta întrucât încălca prevederile Tratatului de la Berlin și crea între Dunăre și Marea Neagră un *regim excepțional*, care îi periclita stăpânirea regiunii și afecta raporturile geostrategice în Sud-Estul Europei²¹.

Politica Rusiei nu a fost agreată de Marile Puteri care au presat Sankt-Petersburgul să-și respecte obligațiile asumate și să predea autorităților românești atribuțiile administrării Dobrogei. Mai mult, guvernul britanic a considerat necesar să asigure Bucureștiul de sprijinul său moral, de dreptul „pe care-l au românii asupra Dobrogei fără a da rușilor drept de trecere pentru trupele lor”²². S-a evidențiat, din nou, că Dobrogea juca un rol geopolitic și geostrategic esențial în politica europeană, iar integrarea ei în componența României era garanția că Rusia nu-și va pune în aplicare planurile de expansiune prin culoarul Dunăre-Marea Neagră.

Deși preluarea oficială a Dobrogei a fost consemnată la 23 noiembrie/5 decembrie 1878, trupele ruse și-au întârziat retragerea începută la 6/18 februarie

Florin Anghel, Mariana Cojoc, Magdalena Tiță (coord.), Editura Cartea Universitară, București, 2007, p. 57 – 88.

¹⁹ *Ibidem*, p. 508; Sorin Liviu Damean, *op. cit.*, p. 82.

²⁰ Gheorghe Zbucă, *România și războaiele balcanice. Pagini de istorie sud-est europeană*, Editura Albatros, București, 1999, p. 151.

²¹ Daniela Bușă, *Modificările politico-teritoriale în Balcani după 1878 și sfere de interes*, în „Anuarul Muzeului Marinei Române”, tom III/2, Editura CNAPMC, 2000, p. 96. Politica Rusiei de a-și menține dreptul de tranzitare a trupelor sale pe un drum militar prin Dobrogea, fie prin reînnoirea Convenției militare ruso-române din 4/16 aprilie 1877, fie prin încheierea unui nou document sunt relevate de importante surse britanice de epocă. Vezi Andrei Căpușanu, *Dobrogea în raporturile româno-anglo-ruse (1878-1880)*, în „Anuarul Muzeului Marinei Române”, Editura CNAPMC, 2003, pp. 288-289.

²² *Ibidem*, p. 292.

1878, zi în care au plecat primele unități, prelungind operațiunile până în 22 aprilie/4 mai 1879, dată la care au părăsit Tulcea navele fluviale ruse²³.

În opinia principelui Gheorghe Bibescu, reunirea Dobrogei cu țara era un fals beneficiu care i se făcea României. Aceasta se datora viciilor ascunse care stăteau în umbră: că „*dacă Marile Puteri au judecat ca îndestulătoare despăgubirea oferită României pentru pierderea Basarabiei, aceasta ne arată că ele au fost amăgite prin enumerarea îndestulătoare și dibace ce a făcut-o Prințul Gorceakoff, despre avantajele rezervate Principatelor: recunoașterea independenței sale, distrugerea fortărețelor care i-au amenințat siguranța, stipularea în favoarea ei a unor stipulații teritoriale, care i-ar mări teritoriul și care i-ar asigura și Delta, câteva districte roditoare ca ale Babadağului și un bun port de comerț pe Marea Neagră*”²⁴.

În aserțiunea denigrării tezei diplomatului rus, principele Bibescu face o scurtă și succintă analiză din care reiese starea dezastruoasă a noii provincii. Astfel, pe lângă faptul că, pentru o exploatare eficientă a ținutului, era nevoie de foarte multe investiții, de la construirea de drumuri, asanarea mlaștinilor, existența multor sate care nu puteau găzdui instituțiile administrative și militare necesare instaurării noii puteri, nu exista nici un pod modern peste Dunăre care să lege provincia de capitală. Apărarea ținutului era deficitară.

În Nord, dinspre fluviu, în opinia autorului existau trei puncte de trecere foarte vulnerabile: Reni, Isaccea și Tulcea, litoralul maritim fiind propice unor debarcări, în special în Sud, la Mangalia. Granița de Sud era foarte prost organizată, în fața ei aflându-se pozițiile întărite de la Șumla și Razgrad, la Sud-Vest Silistra și Medgidie-Tabia rămânând „*o amenințare neclintită în inima noii posesiuni*”²⁵.

În urma ordinului primit de a inspecta porturile dobrogene, comandantul Flotilei române, locotenent-colonelul Ioan Murgescu trecea în raportul său, cu vădita preocupare a militarului de a reda cât mai exact realitatea, următoarele cuvinte de mare valoare istorică: „*Toate populațiunile române, grece, turce și tătare așteaptă cu nerăbdare ocupațiunea Dobrogei de către români, și în toate locurile unde am fost mi-au mărturisit că se găsesec feiciți că Dobrogea și Mangalia s-au dat României*” și adaugă: „*Am aflat că la Kavarna, la Varna și chiar la Constantinopoli stau gata sute de familii turce și tătare să se întoarcă în Dobrogea la casele lor, îndată ce vor veni românii*”²⁶.

De altfel, pentru stabilirea opțiunilor populației dobrogene prezintă interes și faptul că, în perioada preliminară păcii de la San Stefano, când, sub presiunea

²³ Locotenent-colonel dr. Ioan Munteanu, *Interferențe geopolitice la Dunărea de Jos în etapa clasică a „problemei orientale”...*, p. 84.

²⁴ Gh. D. Bibescu, *Istoria unei fruntarii*, Tipografia Curții Regale, București, 1883, pp. 127-128.

²⁵ *Ibidem*, p. 129.

²⁶ Arhivele Militare Române (în continuare A.M.R.), fond 948, R.S., Secția II Informații, dosar 2/1882, ff. 168-170.

diplomației de la Sankt-Petersburg, se afirma ideea unui principat al Bulgariei cu hotare până la Gurile Dunării, a fost adresat Porții un protest semnat de circa 200 de fruntași musulmani, greci, armeni și evrei, având în frunte pe muftiul și arhiepiscopul grec, în care semnatarii considerau o astfel de soluție ca nefiind justificată de raportul etnic din Dobrogea. Un extras al acestui document a fost prezentat și în cele două camere ale legislativului britanic²⁷.

Alături de rivalitatea justificată față de Rusia, România nutrea sentimentul și mai justificat al unirii tuturor românilor aflați sub dominație străină, dintre care cei mai mulți erau în Imperiul Austro-Ungar²⁸: „*Chestiunea românească începe a miji în jocul încurcat al problemelor europene, chestiune dificilă, fără speranțe de rezolvare, atâta vreme cât dușmanii acestei idei erau Marile Puteri, ...deși dușmani între ei, ușor dispuși a cădea de acord spre a înăbuși un vis, nutrit de un popor, fără forță materială spre a-l putea realiza*”²⁹.

La sudul României, Bulgaria avea năzuințe mari, mai direct grefate pe *chestiunea Orientului*. Întrezărind un moment numai Marea Bulgarie de la San Stefano, reduși acum la un teritoriu mai restrâns prin Congresul de la Berlin, ea își îndrepta toate eforturile către a domina Marea Egee cu Salonicul, Macedonia și Constantinopolul ascultând de urmașii lui Krum.

Tratatul de la Londra, din 30 mai 1913, nu a adus pacea în Balcani, iar pretențiile Bulgariei de a-și impune hegemonia în zonă cu sprijinul activ al Austro-Ungariei au determinat Serbia și Grecia să semneze, la 1 iunie, un tratat prin care se angajau să-și acorde ajutor militar reciproc în cazul unei agresiuni bulgare. Al Doilea Război Balcanic a început prin agresiunea Bulgariei asupra Serbiei și Greciei în noaptea de 29 spre 30 iunie 1913, situație în care România trebuia să treacă la o atitudine fermă, neputând rămâne indiferent la încercările Bulgariei de a deveni putere regională în Peninsula Balcanică.

Simțindu-se direct amenințat de tendința hegemonică a Bulgariei, guvernul român a dispus mobilizarea generală a forțelor sale armate, la 3 iulie 1913, iar la 10 iulie a dispus rechemarea reprezentantului său de la Sofia. După câteva schimburi de focuri sporadice (mulți soldați bulgari revoltându-se împotriva ofițerilor pentru că s-au predat fără luptă, inclusiv generalul A. Sirakov), în ziua de 24 iulie Regele Carol I a cerut suveranilor Serbiei, Muntenegrului și Greciei să ordone încetarea ostilităților militare și începerea negocierilor de pace. Partea de Sud a Dobrogei a

²⁷ Al. P. Arbore, în „Analele Dobrogei”, 11/1930, fasc 1-12, pp. 88-89.

²⁸ George Prier, *Considerațiuni asupra cauzelor războiului european*, Institutul de Arte Grafice C. Sfetea, București, 1916, pp. 70-71.

²⁹ *Ibidem*.

intrat sub autoritatea militară a Comandamentului Român, care a organizat mai multe garnizoane la Silistra, Balcic, Bazargic, Turtucaia, Curtbunar.

Guvernul român socotea un bun câștigat că Bulgaria cedează orașele Turtucaia, Dobrici, Balcic și numărul de kilometri necesar la Vest și la Sud. În ajunul păcii de la București, oficiosul britanic „The Times” sublinia că „*ținta României este de a impune pacea în condiții care să implice echilibrul și care să și conformeze intereselor României*”³⁰.

După negocierile de pace întreprinse de Regele Carol I și guvernul român, pe 30 iulie 1913 au fost deschise lucrările Conferinței de pace de la București, avându-l ca președinte pe primul ministru Titu Maiorescu.

La 10 august 1913 a fost încheiat Tratatul de Pace între România, Serbia, Grecia și Muntenegru, pe de o parte, și Bulgaria, pe de altă parte. Negocierile au durat 10 zile până când s-a putut semna tratatul care cuprindea 10 articole și un *protocol secret* care garanta execuția în caz că Sobrania bulgară l-ar fi respins la insistențele sau recomandările Vienei.

Se recunoștea noua frontieră româno-bulgară care pornea de la Dunăre, în amonte 10 km de Turtucaia și se termina la Marea Neagră, la Sud de Ekrene. Acest străvechi teritoriu stăpânit de Tatos, Balica, Dobrotici și Ivanco, apoi unit cu Țara Românească la 1388 de către voievodul Mircea cel Bătrân, avea o suprafață de 8371 km² și o populație de peste 300 000 de locuitori. Tratatul mai prevedea o serie de obligații, mai ales pentru partea bulgară. Astfel, guvernul bulgar se obliga să dărâme toate fortificațiile din zona de frontieră cu România, în timp de 2 ani. De asemenea, armata bulgară trebuia demobilizată a doua zi, trupele aliate, inclusiv cele române, urmând să părăsească teritoriul abia la două săptămâni de la începerea demobilizării armatei bulgare.

Presa europeană și corespondenții diplomatici au subliniat faptul că România a desfășurat numeroase tratative de pace „iar când derularea evenimentului a impus-o, a intervenit cu arme, dar superioritatea ei militară n-a urmărit umilirea Bulgariei, ci restabilirea unor raporturi de colaborare în Balcani, care să asigure o conviețuire frățească și mai puține intervenții ale Marilor Puteri”³¹.

³⁰ Despre conflictul româno-bulgar vezi: Ion Bulei, *Balcanii și relațiile româno-bulgare în preajma Primului Război Mondial. Considerații incomode, în Români și bulgari. Provocările unei vecinătăți*, Florin Anghel, Mariana Cojoc, Magdalena Tiță (coord.), Editura Cartea Universitară, București, 2007, p. 131 – 148; Florin Anghel, *Războaiele galante din vecini. Stereotipuri ale istoriei româno-bulgare în 1913, în Vocația istoriei. Prinos Profesorului Șerban Papacostea*, Ovidiu Cristea, Gheorghe Lazăr (coord.), Editura Istros, Brăila, 2008, p. 441-452; Ion I. Moiceanu, *Pagini din istoria adevărată a poporului român*, Editura Dobrogea, Constanța, 2009, p. 145.

³¹ *Ibidem*, p. 146.

În concluzie, putem spune că, în fața expansionismului german, Austro-Ungaria, împinsă de la spate, a căutat să declanșeze Primul Război Mondial, sperând să schimbe balanța de putere în Europa prin promisiunea că va primi fiefurile râvnite din Peninsula Balcanică. Aici, însă, s-a lovit, în primul rând, de Rusia care, după cum am amintit mai sus, își dorea să domine întregul bazin pontic și ieșirea la Marea Mediterană.

Strâmtoarele erau blocate de turcii acaparați de tabăra germană, Anglia era direct amenințată în inima coloniilor sale orientale de *Drag nach Osten* și, astfel, rivalitatea a căpătat dimensiuni necontrolate, contribuind la izbucnirea Marelui Război. În timpul acestuia, situația din bazinul Mării Negre a avut un rol precumpănitor. Izolarea Rusiei prin închiderea Strâmtoarelor a fost o lovitură grea pentru Antantă, prelungind războiul cu câțiva ani³².

Importanța deschiderii acestei căi de comunicație rezultă și din grava decizie pe care au luat-o aliații de a deschide forțat teatrul de operații de la Gallipoli. Deși, în primul rând, era în interesul Rusiei deschiderea Strâmtoarelor, ea și-a precupețit colaborarea voind să-și asigure stăpânirea Constantinopolului. Aliații au atacat Dardanelele fără să mai aștepte intervenția Rusiei și, când aceștia luptau cu îndârjire, presa autorizată rusă nu cerea mai puțin decât Tracia și Constantinopol și se arăta îngrijorată de hotărârea englezilor în atacul Dardanelelor³³. În conjuncție cu teatrul de conflict dobrogean, se demonstra încă o dată importanța acestei zone în geopolitica Marilor Puteri.

DOBROGEA IN THE SOUTHEAST EUROPEAN GEOPOLITICS FROM BERLIN (1878) TO BUCHAREST (1913)

Abstract: The present paper highlights the importance of Dobruđa province, in the regional contest of Great Powers. For Romania, Dobruđa was another item of dispute with Russia, as the later insisted on keeping some military privileges after 1878. Moreover, the very reduced distance between Cernavoda-Constanța and the Bulgarian frontier unrest the Romanian political establishment, which take the opportunity of the Second Balcanic War and enlarge the Dobruđa Southern frontier. In general, Dobruđa was important for the political geography

³² *Studiu de ansamblu asupra chestiunii unei baze navale*, 1938, Fondul Documentar al Muzeului Marinei Române, f. 6.

³³ *Ibidem*.

of the region, including bilateral relations and Great Powers strategies in there. First World War enhanced this importance, as Dobrudja becoming a serious theater of war.

Keywords: The Great Powers, Romania, the Ottoman Empire, the Balkan War, the World War I.